

Zoom delavnica, datum 6. 3. 2023 ob 9. uri (naravna in kulturna dediščina).

Zabeležka:

Barbara Kink, Zavod RS za varstvo narave, OE Novo mesto: Zavod vidi možnost projektov iz ukrepa CLLD kot priložnost za razvoj podeželja in krepitev lokalne skupnosti, opažajo pa da lokalna skupnost (društva ...) nimajo znanja niti kapacitet za prijavo niti vodenje projektov (administrativno in strokovno). Marsikateri projekt je v kazalniku/ukrepu zasledoval »*izboljšanje stanja*« a v resnici to ni bilo doseženo, razen v Krajinskem parku Lahinja, ki ga navajajo kot primer dobre prakse kjer neka »urbana« oprema kot so mostovži omogočajo izboljšanje stanja – z usmeritvijo obiska po brvi varujemo habitat ogroženih rastlinskih in živalskih vrst in hkrati nudimo kvalitetno interpretacijo narave (opazovalnica za ptice).

Primer dobre prakse projektov, kjer se dejansko doseže izboljšanje stanja so še obnova kalov, vodnih izvirov – korit, oprema drevesnih naravnih vrednot (info tabla – ograja?), urejanje kovinskih podstavkov za gnezdenje štorkelej in drogov.

V okviru projekta LIFE for Seeds, vodilni partner je Društvo za opazovanje in preučevanje ptic, delajo naravovarstveno banko za travniške površine, možno je povezovanje z LAS projektom sodelovanja Veriga ekosemen.

Izpostavijo tudi primer projekta Ureditev območja ob Radulji, kjer je urbana oprema bila umeščena preblizu potoka kar ni v skladu z naravovarstvenimi usmeritvami. Sodelovanje stroke je v CLLD projektih nujno, ZRSVN je sicer vključen v usklajevanje pobud s terena.

Dušan Štepec, Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, OE Novo mesto: Pri obnovljeni kulturni dediščini je pomembno, da se zagotavlja trajnost in multiplikativne učinke investicije. Pri načrtovanju projektov je nujno potrebno, da se vključi stroka, projekt mora biti ocenjen/pregledan s strani strokovne inštitucije.

Ugotavljajo, da je pomembno ozaveščanje lokalnega prebivalstva glede ohranjanja kulturne dediščine in krajine ter ohranjanje in obnova stavbne dediščine. Smiselna bi bila priprava priročnika za obnovo stavbne dediščine, lahko tudi delavnice, mogoče še posebej v Beli krajini. Smiselno bi bilo pripraviti evidenco projektov.

Dežela kozolcev: svojo dosedanjo zgodbo lahko nadgraditi z Interpretacijskim centrom za ohranjanja starih obrti s poudarkom na tesarstvu. Vsebina centra bo izvedba delavnic tesarstva, s ciljem oživljanja rokodelskih znanj. Zasledovati je potrebno idejo, da Šentrupert postane poklicno izobraževalni center za rokodelstvo, lahko tudi na državnem nivoju, preden so rokodelska znanja pozabljena.

Za vse centre, prihodnje, pa tudi obstoječe kot sta npr. Zeliščarski center JVS; železarski center Dvor, pa je potrebno poiskati sistemsko financiranje.

Grad Mirna predstavlja potencial za vzpostavitev učnega centra za restavracijsko delo. Ključno za tovrstne centre je, da po vzpostavitvi, ki bi bila recimo v okviru projekta, potrebujejo poslovne modele, interpretacijske načrte, načrte upravljanja in drugo dokumentacijo, ki predstavlja podlago za dolgoročnost projektov in upravljanje opreme.

Predvidena je obnova Hudičevega turna, v okviru projektov bi bilo dobro razviti mehke vsebine, ki bi zagotavljale trajnost, enako je z Dularjevim mlinom v Vavti vasi (občina Straža), ki tudi potrebuje načrt

upravljanja. Dobra priložnost za LAS projekte je tudi obnova vodnih virov in korit, ki so nekdanj služila kot napajališča ali vodni izvir za vas. Potrebno je nasloviti tudi Kočevski rog (naravna in kulturna dediščina) ter oblikovati vstopne točke, ker je pritisk na to območje vse večji.

Graščina Lanšprež v občini Mirna potrebuje upravljavski načrt. Trenutno tam sodeluje več deležnikov, ki so že poskušali z vzpostavitvijo ekstenzivnih travniških površin ne toliko v smislu naravovarstvene kategorije ampak v smislu ohranjene krajinske podobe, ki seveda pozitivno vpliva tudi na ohranjanje biodiverzitete.

Zaplaz je romarski center pod novomeško škofijo. Potreben je širši uvid in nek interpretacijski načrt območja in upravljalni načrt. Enako velja za Jurijevo domačijo.